

SPINNEN VAN DE HOBOKENSE POLDER (HOBOKEN-ANTWERPEN).

Vanuytven Herman
Van Asschestraat 83
2220 Wommelgem

INLEIDING

De geschiedenis van de Hobokense Polder loopt terug tot in de Middeleeuwen toen het gebied ontstond door afzetting van slib en zand in een binnenbocht van de Schelde. Hierdoor ontstonden slikken en schorren. In de 13de eeuw werden de eerste delen van dijken voorzien. Later werd het gehele gebied door een grote dijk afgesloten van de Schelde. Nog tot in het begin van de 20ste eeuw overstromde het gebied af en toe met het brakke water van de rivier.

De eerste industriële vestigingen hadden plaats op het einde van vorige eeuw. Maar het is vooral in de naoorlogse periode dat het verval van de polder in versneld tempo plaats had, voornamelijk door het storten van allerlei afval. Uiteindelijk werd zowat de gehele polder onder een metersdikke laag bedolven. Wateranalyse toonde aan dat de bodem sterk verontreinigd is met zware metalen, PCB's en andere zeer toxische stoffen (D'Hondt, 1985). Op een gedeelte van het gebied is ondertussen een woonwijk gebouwd. De andere delen, zo'n 200 ha, groeien stilaan opnieuw uit tot een waardevol landschap met o.a. een aantal zeer interessante plassen. Maar ook deze delen worden in hun bestaan bedreigd.

Er wordt reeds zeer lang wetenschappelijk onderzoek verricht in de Hobokense Polder. Voor zover ons bekend is dit echter het eerste araneologisch onderzoek dat er plaats had.

METHODE

Er werd vrijwel enkel bemonsterd d.m.v. handvangsten en in mindere mate m.b.v. een sleepnet. Tweemaal werden bodemvallen geplaatst, namelijk in de periodes van 01.03.1987 tot 04.04.1987 en 12.08.1987 tot 28.08.1987. Enkele malen werd ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om maaisel van de beheerswerken uitgevoerd door de plaatselijke natuurvereniging (Werkgroep Hobokense Polder vzw.) uit te zeven.

Het onderzoek liep van 02.03.1985 tot 20.09.1987, maar had voor het grootste deel in 1987 plaats.

BESPREKING

In het totaal werden 95 soorten genoteerd. Het dient echter opgemerkt dat het gebied vrij onvolledig onderzocht werd. Om een duidelijker beeld

van de spinnenfauna te verkrijgen is een uitgebreide bemonstering met bodemvallen noodzakelijk. Dit is echter enkel verantwoord op de drogere gedeelten van het gebied aangezien de vochtige een zeer grote populatie amfibieën herbergt, wat in de bemonstering met bodemvallen van 12.08.1987 tot 26.08.1987 tot uiting kwam in een groter aantal gevangen salamanders dan spinnen en dit ondanks het gebruik van roosters op de vallen.

Enkele interessante soorten werden genoteerd waarvan we er hier twee kort bespreken.

^{HANNONIAE}
Theridion pyrroaeum Denis, 1944

1 wijfje op 31.05.1987 en 1 mannetje op 06.06.1987.

Deze soort werd voor het eerst in België aangetroffen op de linker Scheldeoever, ongeveer 10 km meer stroomafwaarts (Vanuytven, 1987). Daar werd de soort aangetroffen onder de stenen die gebruikt worden om de oever te verstevigen. Op de Scheldeoever ter hoogte van Hoboken, dat op de rechteroever gelegen is, komt de soort niet voor omdat hier het waterpijl van de rivier soms tot boven het niveau van de stenen komt. De vindplaats in de polder is ongeveer 500 meter van de oever gelegen. Ook hier werd de soort onder stenen aangetroffen.

Pardosa agrestis (Westring, 1861)

2 mannetjes op 31.05.1987 en 1 wijfje op 20.09.1987.

Alderweireldt (1985) geeft 5 vindplaatsen voor de soort aan. Bosmans en Pollet (1986) vermelden eveneens de soort. Drie van de vindplaatsen situeren zich in West-Vlaanderen, één in Oost-Vlaanderen en één in Limburg. De vondst in de Hobokense Polder had plaats in een droog gedeelte met een lage begroeiing, in het noordelijk deel van de polder.

REFERENTIES

Alderweireldt, M., 1985. Verspreiding en oecologie van de Belgische Lycosidae (Araneae). Verhandeling R.U.G., 196 pp.

Bosmans, R. & Pollet, M., 1986. Spinnen (Araneae) en hooiwagens (Opiliones) van een bos en een spoorwegberm te Veldegem (West-Vlaanderen). Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver., 2: 7-17.

D'Hondt, J., 1985. De Hobekense Polder, vroeger, nu en straks. Werkgroep Hobokense Polder, Hoboken.

Vanuytven, H., 1987. Een nieuwe soort voor de Belgische fauna op de Antwerpse Linker-Oever. Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver., 4: 23-24.

Tabel : Spinnen gevonden in de Hobokense Polder tijdens 1985 - 1987

Dictynidae

Dictyna latens (FABRICIUS, 1775)
Dictyna uncinata THORELL, 1856

Gnaphosidae

Micaria pulicaria (SUNDEVALL, 1831)

Clubionidae

Cheiracanthium erraticum (WALCKENAER, 1802)
Clubiona lutescens WESTRING, 1851
Clubiona pallidula (CLERCK, 1757)
Clubiona phragmitis C.L. KOCH, 1843
Clubiona reclusa O.P.-CAMBRIDGE, 1863
Clubiona subtilis L. KOCH, 1867
Phrurolithus festivus (C.L. KOCH, 1835)

Liocranidae

Agroeca brunnea (BLACKWALL, 1833)

Thomisidae

Xysticus cristatus (CLERCK, 1757)
Xysticus kochi THORELL, 1872
Xysticus ulmi (HAHN, 1832)

Philodromidae

Philodromus aureolus (CLERCK, 1757)
Philodromus cespitum (WALCKENAER, 1802)
Thanatus striatus C.L. KOCH, 1845
Tibellus oblongus (WALCKENAER, 1802)

Salticidae

Heliophanus cupreus (HAHN, 1832)
Salticus scenicus (CLERCK, 1757)
Synageles venator (LUCAS, 1836)

Lycosidae

Alopecosa pulverulenta (CLERCK, 1757)
Arctosa leopardus (SUNDEVALL, 1833)
Pardosa agrestis (WESTRING, 1861)
Pardosa amentata (CLERCK, 1757)

Pardosa nigriceps (THORELL, 1856)
Pardosa palustris (LINNAEUS, 1758)
Pardosa prativaga (L. KOCH, 1870)
Pardosa pullata (CLERCK, 1757)
Pirata hygrophilus THORELL, 1872
Pirata latitans (BLACKWALL, 1841)
Pirata piraticus (CLERCK, 1757)
Trochosa ruricola (DEGEER, 1778)
Trochosa terricola THORELL, 1856
Xerolycosa miniata (C.L. KOCH, 1834)

Pisauridae

Pisaura mirabilis (CLERCK, 1757)

Agelenidae

Agelena labyrinthica (CLERCK, 1757)
Tegenaria atrica C.L. KOCH, 1843

Mimetidae

Ero cambridgei KULCZYNSKI, 1911

Theridiidae

Achaearanea simulans (THORELL, 1875)
Anelosimus vittatus (C.L. KOCH, 1836)
Enoplognatha ovata (CLERCK, 1757)
Episinus angulatus (BLACKWALL, 1836)
Pholcomma gibbum (WESTRING, 1851)
Theridion bimaculatum (LINNAEUS, 1767)
Theridion pallens BLACKWALL, 1834
Theridion pictum (WALCKENAER, 1802)
Theridion pyrenaeum DENIS, 1944
Theridion varians HAHN, 1833

Tetragnathidae

Pachygnatha clercki SUNDEVALL, 1823
Pachygnatha degeeri SUNDEVALL, 1830
Tetragnatha extensa (LINNAEUS, 1758)
Tetragnatha montana SIMON, 1874

Metidae

Metellina mengei (BLACKWALL, 1869)
Metellina segmentata (CLERCK, 1757)

Araneidae

Araneus diadematus CLERCK, 1757
Araniella opistographa (KULCZYNSKI, 1905)
Cercidia prominens (WESTRING, 1851)
Larionioides cornutus (CLERCK, 1757)
Mangora acalypha (WALCKENAER, 1802)

Erigoninae

Dismodicus bifrons (BLACKWALL, 1841)
Erigone atra (BLACKWALL, 1841)
Erigone dentipalpis (WIDER, 1834)
Erigone vagans AUDOUIN, 1826
Gnathonarium dentatum (WIDER, 1834)
Gonatium rubens (BLACKWALL, 1833)
Gongylidium rufipes (SUNDEVALL, 1829)
Hypomma bituberculatum (WIDER, 1834)
Hypomma fulvum BOSENBERG, 1902
Lophomma punctatum (BLACKWALL, 1841)
Maso sundevalli (WESTRING, 1851)
Oedothorax gibbosus (BLACKWALL, 1841)
Oedothorax retusus (WESTRING, 1851)
Pelecopsis parallela (WIDER, 1834)
Savignya frontata (BLACKWALL, 1833)
Troxochrus scrabliculus (WESTRING, 1851)
Walckenaeria acuminata BLACKWALL, 1833
Walckenaeria antica (WIDER, 1834)
Walckenaeria cuspidata (BLACKWALL, 1833)
Walckenaeria unicornis O.P.-CAMBRIDGE, 1861

Linyphiinae

Bathyphantes approximatus (O.P.-CAMBRIDGE, 1871)
Bathyphantes gracilis (BLACKWALL, 1841)
Centromerus dilutus (O.P.-CAMBRIDGE, 1875)
Centromerus sylvaticus (BLACKWALL, 1841)
Diplostyla concolor (WIDER, 1834)
Lepthyphantes ericaeus (BLACKWALL, 1853)
Lepthyphantes flavipes (BLACKWALL, 1854)
Lepthyphantes pallidus (O.P.-CAMBRIDGE, 1871)
Lepthyphantes tenuis (BLACKWALL, 1852)
Linyphia (Neriene) emphana WALCKENAER, 1837
Linyphia triangularis (CLERCK, 1757)
Microneta viaria (BLACKWALL, 1841)
Porrhomma pygmaeum (BLACKWALL, 1834)
Tallusia experta (O.P.-CAMBRIDGE, 1871)
Stemonyphantes lineatus (LINNAEUS, 1758)